

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

3. Idem istendunt varia Augustini loca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

tam possibilitatem vitandi. Quod certissimum est adversus ignorantiam invincibilem dirigi. Vnde & Dei iustitiam, qui imputaret ea, quae caveri non poterant, redarguendo clamabant: Rogo quæ est ista iustitia ut in peccato teneat erroris, cuius reatum non habet conscientia? Nescio me peccasse, & eius rei, quam nescio, pœnas luo. Et qui plus sciam, si sponte peccavero? Quæ sanè quærelæ nullo possunt adversus Dei iustitiam colore retorqueri, ubi voluntas negligentiae reatum habet; ubi discendi inertia te peccasse novit; imo ubi voluntas discere nolens, sponte peccavit. Quapropter nunquam Hieronymus ad voluntatis inertiam, vel discendi negligentiam fugit, cui ignorantiae reatum tribuat; sed potius ad profunditatem iudiciorum Dei. Nam repetitis illis Pelagianæ superbiæ querimonijs ita reponit: *A me sententia & dispositio- nis Dei causis recuris? Respondet stultæ interrogatio- nis tua liber Sapientiæ: Alitra te ne quaesieris.* Et paulo inferius, quia repudiari à pervicacibus

ista scriptura potuisset, ut Pelagianis moris erat, ex Apostolo eandem prosequitur respon- sionem: *Ac ne forte huic volumini contradicam audi Apostolum Evangelica clangentem tuba: O altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quam inscrutabilia sunt iudicia eius, & investigabiles via eius. Quis enim cognovit sensum Domini? Et mox ex libro Ecclesiasticis: De quo certè libro, inquit, nulla est ambiguitas: Dixi; Sapiens efficiar; & ipsa longè facta est à me. Profunda profunditas, quam eam inveniet? Quis non videt & responsiones istas Doctoris Catholici ineptissimas esse, & stultissimas Pelagianorū querimonias, si de ignorantia cuius voluntas causam & culpam dedit, controversia verteretur? Nam neque tyrones primis principijs Theologiæ tincti, neque mulierculæ de foro, neque de stiva rustici dissententur, non minùs iure plecti discendi à peritis, quàm docendi imperitos negligentiam. Quis enim nesciat, omnem neglectum officij esse culpabilem?*

Hieron. lib. 7. advers. Pelag.

Ibid. lib. 1.

C A P V T T E R T I V M.

Idem ostendunt varia Augustini loca.

Q VÆ quamvis ita manifesta sint, ut quicquid ad ea ulterius illustranda proferas, obscuritatem potius, quàm lucem allaturum esse videatur, operæ pretium tamen fuerit disquirere, num à seipso Augustinus librum de gestis Pelagij scribente non dissentiat alijs in operibus, quæ adversus Pelagianos condidit. Cùm enim liber iste paulo post exortum hæresis Pelagianæ scriptus sit, ut iudices Palæstinos de Pelagianæ hæresis rectè iudicasse defenderet, si aliud in alijs præsertim posterioribus, ideoq; maturioribus scriptis docuit, doctrinam istam supra traditam vel non satis expendisse, vel retractasse, vel certè aliquid iudicibus illis Catholicis tribuisse videri potest, ne causam communem adversus hostes fidei defendens, importunâ illi temporî severitate deprimeret. Quod si secunda primis, & prima ultimis consentanea sint, & quod semel cum iudicibus Palæstinis, ipsoque Pelagio damnante, damnavit, hoc postea constanter damnandum esse tradidit, doctrinamq; in illa Synodo sancitam, & à se probatam docuit, tum verò nemini dubium esse poterit, quamnam fuerit Celestij mens, dum ignorantiam, quæ secundum necessitatem evenit, non secundum voluntatem, peccato non subjacere contendit; quæque iudicum condemnantium, quæ Augustini, sententiam eorū suo calculo cōprobantis.

Quapropter ne quid scrupuli cuiquam de supra dicta Palæstinæ Synodi, & Augustini mente remaneat, non est difficile ostendere, in hac doctrina constitisse sibi semper Augustinum; nec aliud quicquam adversus Pelagianos docuisse, quàm id quod eum docuisse tradidimus. Nam in libro de natura & gratia,

ubi cum Pelagio adhuc velut amico disputat, & ejus dogmata scrupulosissimè trutinat, & ubicunque propinquat veritati, benevolentissimè notat, cùm Pelagius invincibilem ignorantiam peccati ream esse, evidentissimè huic verbis admitteret: *Hominem prævigilare debere, ne ignoret: ideoque esse culpandam ignorantiam, quia id homo nescit negligentia sua, quod adhibita diligentia scire debuisset;* distinguit Augustinus duplicem ignorantiam, aliam quæ oritur ex hominis negligentia, qua scire non curat quid faciendum sit; aliam ex impotentia, qua scire non potest, etiam si velit; & ex utroque capite ait peccata contingere: adversus illam opus esse diligentiam adversus hanc divinam sapientiam, quæ precibus impetrari debet: *Tractat, inquit, etiam iste de peccati ignorantia, & dicit & c. dum tamen omnia potius disputet, quam ut oret & dicat: Da mihi intellectum, ut discam mandata tua. Aliud est enim non curasse scire, quæ negligentia peccata etiam per sacrificia quadam legu videbantur expiari: aliud intelligere velle, nec posse, & facere contra legem non intelligendo quid fieri velit.* Vbi quod Augustinus dicit hujusmodi facere contra legem; non est aliud quàm hujusmodi verè peccare, etsi quod lex jubeat, id est, quid faciendum sit, scire velint, nec possint intelligere quid lex fieri velit. Nam ea istuc inter Augustinum & Pelagium fervet disputatio, utrum homo sine peccato posset vivere, si velit? Aiebat Pelagius, negabat Augustinus; eo quod ignorantia peccata homo vitare non possit, etiam si velit; hujusmodi enim ignorantia, cùm sit invincibilis, solâ Dei gratiâ magnis precibus impetrandâ fugari potest. Nam per gratiam omnes ignorantia tenebras

293

tenebras etiam invincibilis ab hominibus fide iam imbutis fugari posse; nemo Catholicus negat: qui autem & fide caret, etiam illo prestigio adversus invincibilem ignorantiam delituitur, quemadmodum in Augustini doctrina certum est: *Quomodo enim invocabunt, in quem non crediderunt?*

Rom. 10.

Nec ibi tantum, sed passim alibi eandem doctrinam tradit. Nam in initium Psalmi 35. ita loquitur: *Non inimicum hominem, sed genus hominum iniquorum dicit, qui sibi adversantur, non intelligendo ut bene vivant: non quia non possunt, sed quia nolunt. Aliud est enim, quando quis que conatur aliquid intelligere, & per infirmitatem carnis non potest: & aliud autem quando perniciosius agit adversus se ipsum cor humanum, ut quod possit intelligere, si bona voluntas accedere, non intelligat, non quia disfecte est, sed quia voluntas adversa est. Hoc autem fit, dum amant peccata sua, & oderunt precepta Dei.* Quae postrema verba manifestant de rebus agibilibus intelligendis esse sermonem. Et interiorius in illa verba Psalmi: *Noluit intelligere, ut bene ageret, sic Augustinus pergit: Videtur, quia voluntas illud tribuit: quia sunt homines, qui volunt intelligere, & non possunt: sunt autem homines, qui volunt intelligere, ideo non intelligunt.* Porro utroque verè peccare ex eo patet, quod paulo antè generaliter dicit: *Non sciebam, quia peccatum est, quando dicit homo? Cum viderit, quia peccatum est, & desistit facere ipsum peccatum, quod ideo faciebat, quia ignorabat.* Et postea solito more duplicem illam ignorantiam, voluntariam & non voluntariam distinguit. Paulo verò antè dixerat, eos qui nolunt intelligere perniciosius adversus seipsum agere, quam eos, qui non possunt; hoc ipso latis indicans, & eos qui non possunt intelligere perniciosè agere, etiam minus. Sed adhuc apertius in Epistola ceterima quinta, quam post damnatam Pelagianam haeresin scripsit, postquam premisisset: *Humana superbia tanquam praesumptio de viribus liberi arbitrii, excusationem se putat, quando ignorantia, non voluntas est quod peccat; tandem de ignorantia sive voluntaria, sive necessaria, hoc est sive vincibili sive invincibili, sic concludit: Ac per hoc inexcusabilis est omnis peccator, vel vultu originis, vel addiamento etiam propria voluntatis, sive qui novit, sive qui ignorat, sive qui iudicat, sive qui non iudicat: quia & ipsa ignorantia, in eum qui intelligere noluerunt, sine dubitatione peccatum est: in eis autem, qui non potuerunt, parva peccati.* Ergo in utroque non est iusta excusatio, sed iusta damnatio. Ecce inexcusabilis dicit omnem esse peccatorem, iustamque damnationem ejus, sive peccaverit, quia scire quid lex jubeat, noluit; sive quia scire non potuit. Quod de gentilibus Dei lege atque cognitione, ideoque & orationis subsidio delitutus precipue intelligit. Nam propterea locum Apostoli allegaverat: *Quicumque sine lege peccaverunt, sine lege peribunt.* Nam ex ista in primis consideratione celebris illa sententia ab Augustino pronuntiata est: *Neque liberum arbitrium quicquam nisi ad peccandum valet, si lateat veritatis via.* Hoc enim intelligit de peccatis ignorantiae, qua quis ignorat quid lex Dei, seu

Epist. 105. ad Siximum.

Rom. 2.

Lib. de Spiritu.

Litt. 1.3

A quid veritas fieri velit. Illa quippe evitari via veritatis hominem latente non possunt. Et illa sunt quae vocantur ab Augustino peccata necessitatis, non voluntatis quasi scientiam negligentis, ut ex ipso postea latius declarabitur. Hoc autem genus ignorantiae, quia in infidelibus maxime viget, & non nisi valde gratuita gratia quae naturae viribus nullo pacto acquiri, & ad quam viribus naturae nullatenus, juxta doctrinam Augustini & Apostolicam via sterni potest, sed gratuita omnino divini spiritus voluntate, non ubilibet, sed ubi vult spirante, dari debet, hinc alibi: *Vel hinc saltem consteatur esse miserrabiles tenebras in animo humano, qui se fecit, quemadmodum debeat leonem domare, & nefecit quemadmodum vivere. An & hoc ut sciat suscipit ei liberum arbitrium, lexque naturalis? Hac est sapientia verbi, qua evacuatur crux Christi.*

Lib. de nat.

c. 70. c. 40

B Nec verò istud invincibilis genus ignorantiae quae superari voluntate non potest, in infidelibus tantum, sed etiam in profitentibus fidem Catholicam vitæque sanctitatem, & ex illa tamè ignorantia verè peccantibus, secundum eandem Augustini doctrinam locum habet. Nam libro secundo de peccatorum meritis & remissione, ubi ex professo disputat, unde contingat, ut nemo etiam fidelis in hac vita tanta iustitiae perfectione vivat, ut eam sine omni peccati labe pertranseat, ad duo omnino capita omnes causas revocat, ad ignorantiam agendorum, & ad infirmitatem implendorum quae jam agenda cognovimus. Neutram autem superare in hominis solius potestate est, sed in gratia Dei quam quod non tribuit alicui, occulto ejus iudicio ascribi debet: *Nolunt homines facere quod iustum est, sive quia lateat an iustum sit, sive quia peccati meritum non delectat.* Tanto enim quidque vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. Ignorantia igitur & infirmitas vitia sunt, quae impediunt voluntatem, ne moveatur ad faciendum opus bonum, vel ab opere malo abstinendum. Ut autem innotescat quod latebat, & suave fiat quod non delectabat, gratia Dei est quae hominum adjuvat voluntates. Istud porro ita esse gratiae Dei, ut non eam homo quandocumque voluerit in sua habeat potestate, sed tunc tantum ei detur vel negetur, cum propter occultas causas Deo visum fuerit, utpote qui ad superbiam sive deprimendam, sive cavendam, vel ad gratiae beneficii luculentius demonstrandum, eam saepe subtrahit, statim in sequentibus perspicue docet: *Ideo quisque nostrum bonum opus suscipere, agere, implere, nunc scit, nunc nescit, nunc delectatur, nunc non delectatur, ut noverit non sua facultati, sed divini munere esse vel quod scit, vel quod delectatur; & sic ab elationis vanitate sanetur.* Et in libro de Spiritu & littera doctrinam istam summis disputandi viribus asserit, & asserendo declarat. Docet enim perfectam quidem iustitiam, qua sine omni peccato vivat homo, esse possibilem, si Deus hoc in homine operetur, gratiae luce tollendo ignorantiam, & gratiae fortitudine adjuvando infirmitatem: quod nisi fecerit, esse homini prorsus impossibilem. Cur autem Deus nolit

Lib. 2. de

iustum est, sive

quia lateat an

iustum sit, sive

quia peccati meritum

non delectat.

Tanto enim quidque

vehementius volumus,

quanto certius quam bonum sit novimus, eoque

delectamur ardentius.

Ignorantia igitur & infirmitas

vitia sunt, quae impediunt voluntatem, ne moveatur

ad faciendum opus bonum, vel ab opere malo abstinendum.

Ut autem innotescat quod latebat, & suave

fiat quod non delectabat, gratia Dei est quae hominum

adjuvat voluntates.

Istud porro ita esse gratiae

Dei, ut non eam homo quandocumque voluerit in sua habeat potestate, sed tunc tantum ei

detur vel negetur, cum propter occultas causas

Deo visum fuerit, utpote qui ad superbiam

sive deprimendam, sive cavendam, vel ad gratiae

beneficii luculentius demonstrandum, eam saepe subtrahit, statim in sequentibus perspicue

docet: Ideo quisque nostrum bonum opus suscipere,

agere, implere, nunc scit, nunc nescit, nunc delectatur,

nunc non delectatur, ut noverit non sua facultati,

sed divini munere esse vel quod scit, vel quod delectatur;

& sic ab elationis vanitate sanetur.

Et in libro de Spiritu & littera doctrinam istam

summis disputandi viribus asserit, & asserendo

declarat. Docet enim perfectam quidem iustitiam,

qua sine omni peccato vivat homo, esse possibilem, si Deus hoc in homine

operetur, gratiae luce tollendo ignorantiam, & gratiae fortitudine adjuvando

infirmitatem: quod nisi fecerit, esse homini prorsus impossibilem. Cur autem Deus nolit

facere,

N 2

facere,

facere, ipsius esse iudicio relinquendum. Ecce, inquit, quemadmodum sine exemplo est in hominibus perfecta iustitia, & tamen impossibilis non est. Fieret enim, si tanta voluntas adhiberetur, quanta sufficit tanta rei. Esset autem tanta, si & nihil eorum quae pertinent ad iustitiam nos lateret, (id est, si nullam eorum ignorantiam, quae secundum iustitiam sunt facienda, premeremur) & ea sic delectarent animum &c. quod ut non sit, non ad impossibilitatem, sed ad iudicium Dei pertinet. Nempe, quia propter occultas causas lucem gratiae, qua tollitur ignorantia, & gratiae robor, quo iuvatur infirmitas, non vult tribuere; quibus subtractis ignorantiam & infirmitatem homo superare nullo pacto potest. *Quis enim nesciat*, adiecit Augustinus, non esse in hominis potestate, quid sciat? Nec esse consequens, ut quod appetendum cognitum fuerit appetatur, nisi tantum delectet, quantum diligendum est? Vbi clarè docet, ignorantiam, nisi Deus gratiae lucem infuderit, esse homini invincibilem, hoc est, nullam hominis potestate posse superari; & tamen ex illo capite fieri, ne sine peccatis vita humana transigatur. Hinc paulo post, cum sibi opponeret, quod homo sciendo præceptum istud: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde; omnia ad cognitionem iustitiae, id est, ad rectè vivendum necessaria scire videretur, respondendo subiicit: *Qui hoc attendit, etiam illud attendat, quam in multis offendimus omnes, dum putamus Deo quem diligimus placere vel non displicere, quod facimus; & postea per scripturam eius, sive certa & perspicua ratione commorari, cum didicerimus quod ei non placeat, precando deprecamur, ut ignoscat. Plena humana vita est documentis talibus. Unde autem minus novimus, quid ei placeat, nisi quia ipse minus notus est nobis?* Ecce etiam iustorum vitam talibus ignorantiae peccatis plenam esse testatur, de quibus postea veniam postulant, cum eos vel scripturae testimonium, vel oborta lux perspicuae ratiocinationis erudierit. Nemo autem tanti studij tantæque eruditionis est, qui istud ignorantiae ingenitæ malum funditus extirpaverit, vel ita vicerit, aut vincere queat (nisi Deus eum miraculose quodammodo gratiae luce præveniat) ut non huiusmodi lapsibus frequenter in huius vitae tenebris tumberet. Quod quicumque veraciter pius est, in seipso fieri, experientia convincente, confiteatur. Nam quantæcunque fuerit eruditionis atque diligentiae, ut ignorantiam sive studendo, sive doctiores consulendo vincat, saepe tamen in multis casibus aliquid se fecisse deprehendet, quod cum putaret bonum, malum fuisse, vel ratio diligentius ponderata, vel scriptura intellecta convincet. Haec autem sunt illa peccata ignorantiae, de quibus Augustinus testatur, iustos peccando deprecari. Hanc autem ignorantiam invincibilem fuisse, testis evidens est illa continua sciendi officij sui diligentia. Nulla enim diligentia hoc efficere potest, ut non in illis rebus, de quibus nulla vel cogitatio ei oborta fuerat, per talem subinde iustitiae ignorantiam prolatur. Est enim ita profundè corruptæ naturæ medullis insita, ut non possit ab hominibus, non tantum infidelibus, sed nec

A fidelibus baptismo sanctificatis, continuo extirpari. Paulatim enim animus gratia cum collustrante purgatur: interea vero, dum istud & eruditionis & iustitiae luce pedetentim crescente fit, multa ab ignorantibus etiam invitis perpetrantur mala, quae Dei lege damnantur. Unde Augustinus istius secreti, suæque diligentiae probe conscius: *In multis*, inquit, quantum nobis innotescit voluntas Dei, etiam reatus nos innotescit nobis: & quanto illo nobis innotescit, tanto plus unus in fletu, & lacrimas. Ecce etiam in tanto viro, sive per Scripturæ studium, sive per lumen gratiae, crescente scientia veritatis, crescebat notitia reatus ejus, quem antea latente veritate nesciebat. Nec dubium videtur, quin invincibilis in ipso fuerit, eo modo, quo invincibilis à nobis dici solet. Nam respectu gratiae Dei nulla ignorantia est invincibilis. Et paulo post: *Quantumlibet proficiamus, novit ipse peccata nostra; aliquando & nobis ostendit illa, & videmus & nos peccata nostra.* Si aliquando ostendit nobis, ergo plerumque etiam ignorantur à nobis, quantumcunque profecerimus. Et rursum de suis perplexitatibus disserens, in eligendo, quid agi debeat, cum circumstantiae suadentes & dissuadentes hinc inde premunt: *Hic*, inquit, non falli difficile est, hic omnino vox Prophetica prævalet: *Delicta quis intelligit?* Si tantus vir in isto boni & mali discrimine dignoscendo, etiam veritatem indagando, sentit sibi difficile esse non falli; & hoc delictum esse profitetur, quis de ignorantia sua quantumvis probabili & invincibili sibi blandiatur? Si enim in ullo est invincibilis, certe in viro tantæ eruditionis, & diligentiae, & sollicitudinis, & sanctitatis, invincibilis fuit; & tamen sine peccato non fuit. Causa verò, cur tam pertinaciter ignorantia nobis adhaereat, non est alia, nisi quia poena ista nobiscum nascitur: & ideo quasi in naturam versa difficillimè, sed paulatim vincitur, & interea velut à cæcis ambulantis necessitati offenditur. Hinc Augustinus: *Omni peccato caret, (baptizatus) non omni malo: quod planius ita dicitur: Omni reatu omnium malorum caret, non omnibus malis?* Numquid caret ignorantia malo, per quod à nescientibus innumerabilia perpetrantur mala? Et quantum sit hoc malum, & quàm impediatur, ut homo etiam volens non possit scire, quæ sunt spiritus Dei, statim ex Apostolo probatur: *An parvum malum est, per quod homo non percipit quæ sunt spiritus Dei?* De baptizatis namque dicebat Apostolus: *Animalis homo non percipit, quæ sunt spiritus Dei: stultitia enim est illi; & non potest scire, quoniam spiritualiter iudicatur.* Et aliquanto inferius: *Non igitur caruerant tanto ignorantia malo in lavacro regenerationis, ubi tamen caruerant omnibus sine dubitatione peccatis. Et per hoc ignorantia malum templo Dei, in quo habitabat spiritus Dei, stultitia erant quæ sunt spiritus Dei.* Quis verò dubitet, huiusmodi ignorantiam recenter baptizatis nullo modo esse voluntariam, sed prorsus invincibilem, utpote quæ nullam diligentiam confestim tolli, sed paulatim tantum proficiendo minui potest: cum tamen eis interea spiritualia stultitia,

Lib. de Spir.
& Lit. c. 35

Ibid.

Ibid. c. 36.

In Psal.

novit

Epist.

Lib. 4. nov.

Id. c. 11.

Ibid.

Ibid.

stultitia, Apostolo teste, videantur, & inde plurima peccata ab ignorantibus perpetrentur. Vnde ibidem Augustinus: *De die in aem si proficerent (illi Corinthij) & in quod pervenerant, in eo ambularent, sana profectò accedente doctrinà minueretur hoc malum. Credamus etiam non tantum minui, verum etiam in hac vita posse consumi, tamen post baptismum. Vbi quod dicit; Credamus in hac vita posse consumi; non asserens, sed indulgens adversario suo, per hypotheticam suppositionem loquitur: nam ut statim adjicit: Ignorantia minuitur veritate magis magis, lucent: concupiscentia minuitur charitate magis magis, crescente. Vtraque verò, non minus veritas agenda; iustitiae magis lucere, quàm charitas fervere, usque ad finem vitæ in baptizatis potest. Sed si ignorantia ingenita in hac vita possit aut non possit auferri, proposito nostro satis, non statim istud per baptismum, ut Augustinus hic docet, in baptizatis fieri; sed longa quadam ac diligenti exercitatione iustitiæ: cum tamen interim, quantumvis inviti atque diligentes, multa quæ ad iustitiam spectant, animo adhuc carnales nesciant, & in illis animi tenebris constituti impingendo delinquant.*

Hoc igitur sensu celebris illa divisio peccatorum intelligenda est, qua passim Augustinus docet, peccata omnia iustorum, partim ex ignorantia, partim ex infirmitate contingere: ut tum ex supra dictis, tum ex alijs multis ejus testimonijs intelligi potest. Hinc enim illa in Augustini scriptis perquam familiaria & usitata: *Vnde sit consequens (ex Pelagij dogmate) ut nec orare debeamus, ne intremus in tentationem, hoc est, ne tentatione vincamur, vel eum fallit & preoccupat nescientes, vel cum premit atque urget infirmos. Et in ejusdem operis libro primo: Fit ut, per ignorantiam vel infirmitatem, non exferat adversus eam (concupiscentiam) totis viribus voluntatis, eidem ad illicita etiam nonnulla cedamus. Et in libro de natura & gratia: Licet mori sine peccato, dum subinde venia deletur, quod subinde ignorantia vel infirmitate committitur. Et libro primo ad Bonifacium: Neque enim agit in eis etiam qui suadet & decipit, nisi ut peccatum voluntate committant, vel ignorantia veritatis, vel delectatione iniquitatis, vel utroque malo, & cecitatis & infirmitatis. Quod in eodem libro inferius tunc fieri docet, cum ab eo quod liber (id est, à libidine, seu concupiscentia) vincitur quod placet, id est, quod ratione velut verum bonum complacet; siue cum per ignorantiam malum quasi bonum placet. Hæc enim & similia, quæ crebro in scriptis ejus obvia sunt; non loquuntur de illa ignorantia, quæ ex hominum negligentia, vel torpore, vel incuria, quocumque eam nomine appellare visum est, sed de illa, quæ cum omni homine profunda nascitur; & illius primi & ineffabilis pena peccati est; nec pro libitu hominis, sed per gratiam Dei minuenda atque tollenda est. Nam illa peccata, quæ ex torpida voluntate nascuntur, quæ negligit ea dicere, quæ ad iustitiam agendam pertinent, verius negligentia, quàm ignorantia peccata ab Augustino dici solent. Hinc Pelagio culpante*

A discendi negligentiam, & peccata, quæ inde proficiuntur, ingenuè cum Catholicis conueniente, respondet Augustinus, ut supra vidimus: *Alud est, non curasse scire, quia negligentia peccata etiam per sacramenta quadam legi videbantur expiari, aliud intelligere velle, nec posse &c. quasi diceret, non propter peccata, quæ ex discendi proficiuntur negligentia, dicimus hominum vitam sine peccatis esse non posse, sed propter illa, quæ ex alia nascuntur ignorantia innata homini, quæ vult, nec potest scire quod iustum est. Vnde & alibi distinguit peccata, quæ ignorando fiunt, ab eis quæ negligendo, & obliviscendo, & non intelligendo, committuntur.*

*Si non seruiret anima humana adhaerendo Deo, nec adhaerendo mundo, quacumque alia peccata à concupiscentia carnali prorsus aliena potuerit pro ipsa fragilitate mortalitatis, vel ignorando, vel negligendo, vel obliviscendo, vel non intelligendo homo incurrere, hoc fit quod dictum est &c. Vbi peccata non intelligendo facta, illa videntur esse, in quibus homo peccat, non propriè ignorando, sed intelligentiâ non penetrando, quod intelligere potest ac debet; ut in eis qui alios docent contingere potest. Illa vero peccata, quæ non negligendo, vel obliviscendo, sed simpliciter ignorando perpetrantur, ex illa scilicet ignorantia, in quam penaliter ex peccato præcipitatus sumus, simpliciter dicuntur peccata ignorantie, de quibus exponere solet illud: *Delicta iuventutis meæ, & ignorantias meas ne memineris. Nam cum alibi, causam adversus Pelagium agens, quaereret illius ignorantie profundissimæ, in qua parvulus ab utero prodians, & per aliquot menses atque annos sepultus jacet, obiicit sibi: An nullum est ignorantia malum, & ideo nec purgandum? Et continuo respondet sibi: Et quid agit illa vox: Delicta iuventutis meæ, & ignorantia meæ ne memineris? Est enim damnabiliora peccata sunt, quæ ab ignorantibus committuntur; tamen si ignorantia peccata nulla essent, hoc non legeremus, quod commemorari. Vnde statim probat, naturam, quæ cum tali ignorantia nascitur, esse vitiatam. Hinc alibi talem ignorantiam simplicem nescientiâ vocat, ut ab ea distinguat, quæ voluntatem conjunctam habet. Aliud est, inquit, nescisse, aliud nescire noluisse. Voluntas quippe in eo arguitur, de quo dicitur: *Noluit intelligere, ut bene ageret. Sed illa ignorantia, quæ non est eorum qui scire nolunt, sed eorum qui tanquam simpliciter nesciunt, neminem sic excusat, ut sempiterno igne non ardeat, si propterea non credidit, quia non audivit omnino quid crederet: sed fortassis, ut minus ardeat. Non enim sine causa dictum est: Effunde iram tuam in gentes, quæ te non noverunt. Vbi sub simplici illa nescientiâ, illam omnem comprehendit ignorantiam, quæ voluntatis culpa, siue negligentis, siue intelligere nolentis caret; tametsi alterum membrum solius affectatæ ignorantie exemplo declaraverit. Nam de simplici illa nescientiâ jam præcesserat, quod gentes quadam sine lege peccassent, hoc est, idcirco peccassent, essentque periturae, quod nunquam iustitiâ ex Dei lege audicissent. Hinc est, quod consultus de ignorantia, qua quispiam, cum de rei malitia bonitateque dubi-***

tasset, & antea putasset malam, postea facit eam putans bonam, sine ulla distinctione juxta principium de ignorantia jam sapè tactum generalem sententiam decisivamque pronun-

tiat: *Si quis bonum putaverit esse quod malum est, & fecerit, hoc putando, utique peccat. Et ea sunt omnia peccata ignorantia, quando quisque bene fieri putat, quod male fit.*

CAPVT QVARTVM.

Difficultas de libertate & voluntario ad omne peccatum necessarijs ex Augustino solvitur.

SED hinc gigantea occurrit moles, & ut videtur nodus insolubilis, qui fieri possit, ut ex invincibili ignorantia peccatum possit proficisci. Quis enim capiat, ut homo in eo peccet, quod neque scit, neque scire potuit, nec voluntate sua sive volente sive torpescente talis ignorantia causam dedit? Hujusmodi enim peccata jam non erunt ne quidem voluntaria, quod ad peccati rationem omnino necessarium est; sed necessaria. Et quis credat, tale portentum doctissimum sanctissimumque virum docere potuisse? Si te, benigne Lector, ista difficultas forte movet, profecto movet & me; non tamen ita, ut vel dubitem doctrinam istam Augustinum tradidisse, vel in ea tradenda fluctuasse, vel hallucinatum esse; sed potius, ut obtusecam & exhorrescam profunditatem judiciorum Dei. Certissimum est enim, quantum excusis magno labore diligentiaque principijs Augustini, & anfractibus doctrinae ipsius, mihi judicare licet, hoc Augustinum, hoc Hieronymum, hoc Concilium Palestinum sine ulla fluctuatione, ut rem in Catholica Ecclesia extra omnem controversiam, tamquam in Scripturis traditam docuisse: rectè an secus, pietas nostra in dubium revocare non sinit, ne eadem operâ victoriæ quoque veritatem & æquitatem, qua de Pelagiana hæresi triumphatum est, in dubium revocemus. Quæcumque nos hinc movent, rationis humane, sed plerumque vana, terri culamenta sunt; hæc munimenta divina sunt. Catholica doctrina non Aristotelicis argumentis & argutijs nititur vel terretur: sed è Scripturis sacris hausta, majorumve traditione ad nos transmissa adversus omnes hujusmodi machinas stat immobilis & imperterrita. Non terruit illa difficultas Augustinum & antiquam Ecclesiam; neque nos sanè, si filij non degeneres esse volumus, tertere debet. Fallitur enim quisquis putat, hujusmodi peccandi necessitatem, quæ ex ista doctrina sequitur, à qua per nullam humanarum virium diligentiam, sed per solam misericordiam Dei homo liberari potest, oculatissimum profundissimumque Doctorem latuisse. Quod cum ex ejus scriptis ostenderimus, & hujusce arcana ac tremenda doctrinae radicem tetigerimus, longè evidentius fiet, ipsissimam hanc doctrinam esse, quam adversus Pelagianos constantissimè asseruit.

Augustinus igitur statim à conversione sua, ut studium suum Ecclesiæ Catholice probaret, in cujus gremio se condiderat, summis eruditionis viribus Manichæam hæresim, quam reliquerat, prosternere aggressus est. Ut autem eam radicibus succideret, irrefragabilibus argumentis astruxit, malum non ex aliqua natura mala, non ex Deo autore omnis boni; sed ex sola voluntate vel prima radice proficisci. Itaque cum Ecclesia nullis adhuc Pelagianis machinis quateretur, securissimè definiit peccatum in hunc modum: *Peccatum est voluntas retinendi vel consequendi quod iustitia vetat, & unde liberum est abstinere.* Hinc eadem securitate dixit: *Quis enim peccat in eo quod nullo modo cavere potest?* Rursum alibi: *Vsque adeo, inquam, peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium.* Et similia, quæ passim in libris ante exortam Pelagianam hæresim exaratis contra Manichæos asseruit. Arriperunt hæc avidissimè Pelagiani, usque adeo, ut Iulianus Augustinum proprio transfixurus gladio, sic de ista definitione peccati exclamaverit: *O lucens aurum in sicore! Quid verius, quid plenus dicit à quoquam vel Orthodoxo potuisset?* Nihil enim capitalius videbatur contrarium originali peccato, cæterisque, quæ quâdam necessitatis carentia ex illo religatâ sequebantur, quàm hujusmodi peccati definitio, quæ libertatis ac voluntarij rationem, cavendique possibilitatem velut omnino necessariam postulabat. Sed tantum abest, ut Augustinus hujusmodi suis pronuntiatis, quæ ante exortam hæresim Pelagianam asseruerat, territus fuerit, vel aliquid in doctrina istius invincibilis ignorantia, quæ tradidimus, immutaverit, ut potius è contrario necessitatem peccandi ex ea consequi ingenuè fallus fuerit; imò velut rem certissimam protulerit, ex qua necessitas illa, quæ in originali peccato, sine omni omnino personalis voluntatis voluntario cernitur, evidentius probaretur, & plenius innotesceret. Nam cum Iulianus ei objiceret, *Vide igitur, quàm illud, quod esse peccatum ratio demonstrat, inveniri nequeat in seminibus,* (quæ periphrasis est peccati originalis) quando secundum definitiones tuas tam nec in moribus invenitur. Respondet ei magnâ fiducia Augustinus: *Multum erras, qui vel necessitatem nullam putas esse peccandi, vel eam non intelligis illius peccati esse poenam, quod nullâ necessitate*